

Kompostering av matavfall

Låt naturen göra jobbet!

Att själv kompostera har många fördelar

- Mängden avfall som ska hämtas från ditt hushåll minskar med 30-50%!
- Transportbehovet för insamling av ditt hushållsavfall minskar.
- Näringsämnen och mullbildande ämnen återvinns och du får "gratis" jordförbättringsmedel till trädgården, balkonglådorna och krukväxterna.
- Du får lägre renhållningsavgift eftersom den är viktbaserad.

Vad kan komposteras?

I en isolerad kompost kan du lägga det mesta från köket, t ex:

- Matrester.
- Frukt och grönsaksrester.
- Säd och mjölkprodukter.
- Ägg och äggskal.
- Te, kaffesump och filter.
- Hushållspapper och liknande.

Det är bra att blanda lite trädgårdsavfall med hushållsavfallet. Använd grenar, kvistar, löv, barr och gräsklipp i små mängder. Sjuka växtdelar ska inte läggas i komposten.

Detta hör inte hemma i en kompost!

- Snus och cigarettfimpar
- Kattsand och hundbajs
- Dammsugarpåsar
- Tuggummi
- Aska och kalk
- Papper som är glatt (vaxat, plastat)
- Textilier

Kompostbehållare för hushållsavfall

Det finns olika typer av behållare för varmkompost, både stående och roterande. När du ska välja en kompostbehållare tänk på att den ska vara

- isolerad,
- säker mot intrång av skadedjur, dvs den ska inte ha större öppningar än 5-6 mm,
- bra ventilerad,
- stor nog att rymma ditt hushållsavfall,
- praktisk vid påfyllning och tömning.

Tumregel för storlek på behållaren:

Stående kompost: 50-75 l/pers

Roterande kompost: 25 l/pers

Viktiga faktorer för ett lyckat resultat

Finfördelat material

Dela upp stora bitar av matavfall, t ex kålrötter, kålhuvuden, potatis och stora köttbitar, i mindre bitar. Angreppsytan ökar då för mikroorganismerna, vilket leder till snabbare nedbrytning.

Luft/Syre

Syre i komposten är nödvändigt för att de miljontals mikroorganismerna ska kunna arbeta. Brist på syre kan medföra dålig lukt och långsammare nedbrytning. Det är därför viktigt att röra om komposten.

Vatten

Vatten är lika viktig som luft. Vattenhalten bör ligga kring 60 %, då känns kompostmaterialet som en urkramad tvättsvamp. Vattenhalten regleras med hjälp av strömaterial eller vatten beroende på om den är för blöt eller för torr.

Näring

Mikroorganismerna behöver näring i form av både kol och kväve för att kunna arbeta. Bra balans blir det med 1 del kolrikt material (strö, trädgårdsavfall) och 3 delar kväverikt (hushållsavfall).

Värme

Har du en varm kompost vittnar det om att komposten mår bra. Vid låga temperaturer går nedbrytningen långsamt, snabbast går det vid ca 35-50 °C. Fryser komposten somnar organismerna in för att sedan återuppta sitt arbete då temperaturen åter stiger.

Strö

Strö kan bestå av sågspån, kutterspån, torra löv, torrt gräs, mindre kvistar, hackad halm eller hö, mull, bark, torv, äggkartonger, hushållspapper och färdig kompostjord. Efter varje gång du lägger matavfall i komposten bör du täcka ytan med strö.

Tips på hur du startar din kompost

- Lägg småkvistar och grenar i botten för att få syretillförsel underifrån (ca 1 dm)
- Häll över lite gammal kompostjord eller löv.
- Lägg sedan i köksavfallet, jämnt fördelat. Dela på hela grönsaker och frukter.
- Täck efter varje påfyllning med strömaterial.
- Lufta varje gång innan nytt avfall tillförs.

När är komposten färdig?

Hur fort det går beror bland annat på hur finfördelat det material som läggs i är och hur komposten sköts. I en isolerad behållare kan det gå fortare. Komposten är färdig när den inte längre känns varm och materialet doftar och ser ut som jord. En färdig kompost bör först sållas och sedan läggas på en skyddad plats för att efter mogna, helst lika länge som den legat i behållaren. Under eftermognaden förvandlar svampar och jordbakterier komposten till färdig mull.

Problem med komposten?

Problem	Orsak	Lösning
Dålig lukt	För blött/kompakt, för lite syre (luktar då ruttet) eller för mycket kväve (luktar då ammoniak).	Tillsätt strö och rör om dagligen i ungefär en vecka.
För mycket vatten	För lite strömaterial.	Tillsätt strö och blanda om. Ta ev. ut lakvattnet och använd till växtnäring (1 del lakvatten till 20 delar vatten).
Flugor/fluglarver	Matrester och kladd på kanterna, låg temperatur, dålig täckning.	Torka av och håll rent runt behållaren. Blanda om materialet så att processen blir effektivare. Täck ytan extra noga med strö eller jord under en period.
Myror	För torrt i komposten och alltså dålig process.	Vattna komposten/lägg i blötare matrester och rör om ordentligt tills komposteringen fungerar bättre.
Inget händer i behållaren	För lite syre, kväve eller för torrt.	Fyll på med matrester och ev. strö mer regelbundet/oftare och blanda om tills komposteringen kommit igång.
Komposten fryser	För dåligt isolerad eller helt enkelt för lite material för att mikroorganismerna ska ha något att jobba med!	Fyll på material varje dag och rör om så gott det går. Försök att isolera extra genom att skotta upp snö runt om eller ordna vindskydd. Enklast är att invänta varmare väder eller värma komposten med varmvattenflaskor.

Behövs tillstånd för kompostering?

Vid kompostering av matavfall måste en skriftlig anmälan enligt miljöbalken göras till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Blankett finns i kommunens blankettsamling på www.umea.se/kommun. Du kan också ringa till Miljö- och hälsoskydd för att få en blankett hemskickad.